

N:o 46.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar; gifven Stockholms slott den 2 mars 1900.

Under återopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

L. Annerstedt.

Förslag

till

Lag

med vissa bestämmelser om elektriska ledningar.

Häriigenom förordnas som följer:

1 §.

Vill någon anlägga elektrisk ledning, der största spänningen öfverstiger tvåhundra femtio volt, och skall ej ledningen till hela sin längd framgå under jordytan eller inom byggnad eller inhägnad gård, söke Konungens tillstånd till företaget.

Meddelas det sökta tillståndet, föreskrifver Konungen, under förbehåll af enskild rätt, på hvilket sätt och under hvilka vilkor ledningen må anläggas och nyttjas.

2 §.

Hvar som utan tillstånd eller i strid emot de vid meddelande af tillstånd gifna föreskrifter anlägger eller nyttjar ledning, som i 1 § afses, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor, der ej å öfverträdelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1901.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 17 november 1899

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,

Statsråden: WIKBLAD,

ANNERSTEDT,

VON KRUSENSTJERNA,

grefve WACHTMEISTER,

CLAËSON,

DYRSSEN,

CRUSEBJÖRN,

RESTADIUS.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anförde chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt i underdånighet:

»Sedan på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga bemyndigande vissa sakkunniga personer förordnats att biträda vid utarbetande inom finansdepartementet af bestämmelser rörande villkoren för anläggning och begagnande af elektriska ljus- och kraftledningar, hade de sålunda tillkallade i en till chefen för finansdepartementet stäld skrifvelse, hvilken blifvit till justitiedepartementet öfverlemnad, framhållit behovet af vissa till civillag hänförliga föreskrifter angående koncessionstvång, expropriationsrätt och fridlysning med afseende å dylika elektriska ledningar.

Vid underdånig föredragning den 22 sistlidne september af denna skrifvelse, såvidt den angår införande af koncessionstvång med afseende på anläggning af vissa elektriska ledningar, täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder förordna, att öfver ett i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad de sakkunnige i denna del hemställt upprättadt förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar underdåniga utlåtanden skulle af telegrafstyrelsen och af tekniska högskolan afgifvas. De sålunda infordrade utlåtandena hafva numera inkommit och torde få af mig i underdånighet anmälas.»

Efter att hafva redogjort för handlingarnes hufvudsakliga innehåll yttrade föredragande departementschefen vidare:

»Telegrafstyrelsen har anmärkt, att, då i det remitterade förslaget från koncessionspligt undantagits dels ledningar för elektrisk ström af högst tvåhundrafemtio volts spänning, dels ledningar under jordytan eller inom byggnad eller inhägnad gård, den sålunda i förslaget inrymda begränsningen vore obehöflig och olämplig utom hvad anginge anläggning, der elektriciteten alstras eller förbrukas inom enskild för allmänheten ej tillgänglig egendom. Med hänsyn till hvad i fråga om de förra ledningarne anförts af förutnämnde sakkunnige och beträffande de senare af tekniska högskolan synas dessa anmärkningar dock ej föranleda någon ändring i förslaget. Hvad först angår undantaget för ledningar med lågspänd ström, lär der nemligen vara obestriddigt och har äfven af telegrafstyrelsen vitsordats, att den fara, som en elektrisk ledning är egnad att framkalla, väsentligen aftager när spänningen minskas; och uppenbart är, att koncessionstvånget icke bör sträckas längre, än som kan anses vara med nödvändighet påkalladt. Beträffande derefter underjordiska ledningar ligger det, på sätt af tekniska högskolan påpekats, i sakens natur, att lednings-trådarna redan af tekniska grunder måste framföras i väl isolerade omhöljen eller täta trummor, hvarjemte det af flera skäl är af vigt, att användandet af dylika mindre farliga ledningar såvidt möjligt främjas och underlättas. Den kannedom om ledningarnes läge och utsträckning, hvars betydelse blifvit af telegrafstyrelsen åberopad, synes lämpligen kunna vinnas genom införande i administrativ väg af anmälningsskyldighet i öfverensstämmelse med hvad förutnämnde sakkunnige tillkännagifvit sig vara sinnade att föreslå. I öfrigt torde de särskilda straffrättsliga bestämmelser om skydd för elektriska ledningar, hvilka dels redan gälla, dels, på sätt Eders Kongl. Maj:t behagade erinra Sig, äro afsedda att införas, väsentligen bidra till beredande af trygghet emot de af telegrafstyrelsen framhållna faror och olägenheter.

Då elektriska ledningar med större spänning än tvåhundrafemtio volt

näppeligen komma i fråga att användas annat än för belysning, kraftöfverföring eller dermed jemförligt ändamål, torde det vara öfverflödigt att såsom förutsättning för koncessionstvängets tillämpning uppställa, jemte spänningen, äfven att ledningen är för dylikt ändamål afsedd.»

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i enlighet härmed jemkadt förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar, af den lydelse bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar, hemställde han i underdånighet, att högsta domstolens utlåtande öfver detta förslag måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet inhemtas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall.

Ex protocollo
Erik Ölander.

Förslag

till

Lag

med vissa bestämmelser om elektriska ledningar.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vill någon anlägga elektrisk ledning, der största spänningen öfverstiger tvåhundra femtio volt, och skall ej ledningen till hela sin längd framgå under jordytan eller inom byggnad eller inhägnad gård, söke Konungens tillstånd till företaget.

Meddelas det sökta tillståndet, föreskrifver Konungen, under förbehåll af enskild rätt, på hvilket sätt och under hvilka vilkor ledningen må anläggas och nyttjas.

2 §.

Hvar som utan tillstånd eller i strid emot de vid meddelande af tillstånd gifna föreskrifter anlägger eller nyttjar ledning, som i 1 § afses, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor, der ej svårare straff är i lag eller författning stadgadt.

Till rättelse i hvad olofligen skett ege öfverexekutor handräckning gifva, när skäl dertill äro; och vare derom gällande enahanda bestämmelser, som för det i 157 § utsökningslagen afsedda fall äro meddelade.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 19 . .

Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
högsta domstol måndagen den 15 januari 1900.

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: NORBERG,
CARLSON,
AFZELIUS,
HELLSTRÖM,
BILLING,
WESTRING.

Sedan, jemlikt högsta domstolens beslut den 1 december 1899, handlingarna rörande det till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar mellan högsta domstolens ofvanbemälde ledamöter cirkulerat, företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande berörda förslag fogadt vid detta protokoll.

Justitierådet *Westring*, med hvilken justitieråden *Carlson* och *Afzelius* förenade sig, anförde: »Åndamålet med den nu föreslagna lagstiftningen synes, enligt hvad departementschefens yttrande gifver vid handen, icke vara något annat än att bereda skydd mot den fara för skada å person och egendom, som elektriska ledningar medföra. Föreskrifter om de inskränkningar i friheten att anlägga och begagna dylika ledningar, som af sådan anledning påkallas, synas mig vara af beskaffenhet att deras meddelande ligger inom området för Konungens ekonomiska lagstiftningsmakt. Detta hindrar naturligtvis icke, att Konungen öfverlemnar åt Riksdagen att vid åvägabringandet af sådana

föreskrifter deltaga i den ordning, som för stiftande af civillag är bestämd. Men derest så förfares, synes öfverflyttningen böra omfatta hufvudgrunderna för lagstiftningen om alla ledningar af ifrågavarande slag. Att dit förlägga endast bestämmelser om ledningar af der mest farliga beskaffenhet synes mig så mycket mera olämpligt, som Konungens rätt att i administrativ väg besluta är i afseende å sådana ledningar mest oförtydbar. Det kan jemväl föranleda den olägenheten, att tvekan uppstår huruvida och i hvilken omfattning i administrativ ordning må meddelas bestämmelser om andra elektriska ledningar än dem, hvilka i den såsom civillag antagna författningen afses. Jag hemställer alltså att den föreslagna lagen i nu följande hänseende fullständigas.»

Hvad anginge de särskilda bestämmelser förslaget innehölle yttrade justitierådet *Westring*: »I afseende å 1 § synes mig kunna anmärkas, att deri ej lemnats någon antydning angående syftet med och omfattningen af den pröfning, som det enligt bestämmelsen i denna § tillkommer Konungen att verkställa rörande ifrågasatt ledning. Ordalagen lägga intet hinder i vägen att t. ex. koncession vägras endast af hänsyn till den konkurrens, en ny ledning skall medföra för en äldre, staten eller enskild person tillhörig ledning. Och den omständigheten att man ansett sig behöfva genom civillag tillförsäkra Konungen pröfningsrätt i förevarande hänseende kan möjligen bidraga till den uppfattningen, att Konungen skulle ega taga hänsyn till sådana förhållanden, hvilka icke hafva att skaffa med den allmänna säkerheten. Då detta, att döma af motiveringen, icke lär vara meningen och ej heller synes lämpligt, torde förslaget böra härutinnan förtydligas.»

Häri instämde justitieråden *Carlson*, *Afzelius* och *Hellström*.

Vidare yttrade justitierådet *Westring*: »Bestämmelsen i andra stycket af 2 § derom att rättelse af hvad oloffligen skett skall meddelas af öfverexekutor i enlighet med bestämmelserna i 157 § utsökningslagen synes mig icke vara principiellt riktig. Att öfvervaka tillämpningen af bestämmelser, gifna till skydd mot fara för person eller egendom, tillhör enligt sakens natur politiförvaltningen men icke de exekutiva myndigheterna. I fråga om de ledningar, hvilka, derest förslagets nuvarande omfattning bibehålles, icke beröras af detsamma utan skulle underkastas reglering i administrativ väg, lär möjligheten af en så beskaffad ordning som den här föreslagna vara utesluten. I tillämpningen skulle ock denna bestämmelse vara förenad med väsentlig olägenhet, då *dels* tvekan skulle uppstå huruvida genom densamma vederbörande polismyndighets befogenhet på detta område vore all-

deles utesluten samt huruvida öfverexekutor — såsom fallet torde vara enligt den anförda paragrafen i utsökningslagen — vore inskränkt till att allenast efter framställning af enskild rättsegare ingripa till skyddande af hans rätt, dels ock klagan öfver dylik åtgärd af myndighet, hvilken förenade egenskaperna af polis- och exekutivmyndighet, skulle komma att fullföljas i alldeles olika ordning, allt efter som åtgärden vidtagits i den ena eller den andra egenskapen, hvilket helt visst mången gång kunde vara svårt nog att afgöra. Det synes mig därför lämpligast att låta ifrågavarande åtgärder ankomma på polismyndigheten.»

I detta yttrande instämde *högsta domstolens öfrige ledamöter* utom justitierådet *Norberg*, som lemnade förslaget utan anmärkning.

Ex protocollo

Erik Ölander.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet
inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott fredagen den 2 mars 1900*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: WIKBLAD,
ANERSTEDT,
herr VON KRUSENSTJERNA,
grefve WACHTMEISTER,
CLAËSON,
DYRSSEN,
CRUSEBJÖRN,
Justitieråden: LINDBÄCK,
CASSEL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt i underdånighet:

Högsta domstolens genom noté ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden för den 17 november 1899 inhemtade utlåtande öfver det vid nämnda protokoll fogade förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll anförde föredragande departementschefen:

»Såsom Eders Kongl. Maj:t behagade erinra Sig, afser förevarande lagförslag att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad af tillkallade

sakkunnige män blifvit hemställt och af hörda tekniska myndigheter förordats uppställa koncession såsom vilkor för anläggning af vissa elektriska ledningar, som äro af mera farlig beskaffenhet och beträffande hvilka meddelandet i administrativ väg af allmänna säkerhetsföreskrifter derföre icke skulle vara tillfyllestgörande. Emot införande af koncessionstvång i föreslagen omfattning har icke någon anmärkning blifvit inom högsta domstolen framställd. Tre ledamöter af högsta domstolen hafva emellertid — under erinran, att utfärdandet af bestämmelser till skydd emot den fara för personer och egendom, som elektriska ledningar kunde medföra, i och för sig fölle inom området för Konungens ekonomiska lagstiftningsmakt — uttalat, att, i händelse dylika bestämmelser till civillag öfverflyttades, denna åtgärd icke borde inskränkas till föreskrifterna om de farligaste ledningarna; särskildt skulle genom ett sådant inskränkande af öfverflyttningen kunna framkallas tvekan, huruvida och i hvilken omfattning bestämmelser kunde i administrativ ordning meddelas om andra elektriska ledningar än dem, hvilka i den såsom civillag antagna författningen afsåges.

Hvad sålunda anförts skulle, då icke någon utvidgning af det föreslagna koncessionstvånget blifvit ifrågasatt, tydligen närmast föranleda, att i förslaget intoges ett stadgande, enligt hvilket Konungen eger i administrativ väg utfärda säkerhetsföreskrifter angående andra elektriska ledningar än sådana, som skola vara underkastade koncessionstvång. Det torde emellertid icke kunna förordas att i en civillag, som i öfrigt afser allenast införande af koncessionstvång beträffande visst slag af elektriska ledningar, upptaga ett bemyndigande för Konungen att meddela säkerhetsföreskrifter angående elektriska ledningar i allmänhet. Om ett sådant bemyndigande, på sätt i den framställda anmärkningen med allt skäl förutsättes, är i och för sig öfverflödigt, läser icke något missförstånd kunna föranledas deraf, att i civillag stadgas koncession såsom vilkor för anläggning af de farligaste ledningarna. Af civillagens begränsning till att omfatta allenast dessa ledningar torde nemligen icke någon annan slutsats kunna dragas, än att beträffande ledningar, som äro af mindre farlig beskaffenhet, koncessionstvång icke skall gälla. Då civillagen och de administrativa föreskrifterna skola hafva helt olika innehåll och afse skilda slag af anläggningar, synes icke heller för sammanhangets skull någon hänvisning från civillagen till de sistnämnda bestämmelserna vara påkallad.

Af högsta domstolens flesta ledamöter har blifvit hemställt, att i 1 § måtte tydligt uttalas, att Konungen vid pröfning af ansökan om koncession allenast eger taga hänsyn till sådana förhållanden, som

sammanhånga med den allmänna säkerheten. Häremot må först erinras, att i allmänhet en motsvarande begränsning af pröfningsrätten saknas vid gällande bestämmelser om koncessionstvång, och detta äfven när koncessionsrätten utöfvas af en underordnad administrativ myndighet och begränsningen till följd häraf både vore mera behöflig och kunde ega större praktiskt intresse; särskildt kan i detta afseende exempelvis anföras, att icke några uttryckliga inskränkningar uppstålts för Konungens befallningshafvandes befogenhet att afslå ansökan om rättighet att tillverka, upplägga eller försälja explosiva varor. För öfrigt är det uppenbart, att i sådana, sannolikt icke sällan förekommande, fall, då den fara, som är förenad med en ledning för högspänd elektrisk ström, måste komma att, oaktadt lämpliga säkerhetsåtgärder, i viss mån kvarstå, vid koncessionsfrågans afgörande hänsyn bör tagas dertill, om den kvarstående faran kan anses tillräckligt uppvägd genom de fördelar, hvilka anläggningen är egnad att, omedelbart eller medelbart, bereda det allmänna.

Med anledning af hvad högsta domstolens fleste ledamöter anført i fråga om det i 2 § upptagna stadgandet angående handräckning af öfverexekutor, synes detta stadgande böra ur förslaget uteslutas.»

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst det jemkade lagförslaget, hemställde han i underdånighet, att detta förslag måtte, enligt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition för Riksdagen till antagande framläggas.

Med bifall till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan, täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition af den lydelse bilagan litt B. vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Erik Ölander.